

Asia: Horhalanperän tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (YVA-ohjelma).
(PIRELY/10941/2024)

Pirkanmaan ELY-keskus
kirjaamo.pirkanmaa@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Metsähallitus suunnittelee Horhalanperän alueelle enintään 24 voimalan tuulivoimahanketta. Hankealueen pinta-ala on n. 4 400 ha ja suunniteltujen voimaloiden pyyhkäisykorkeus on 320 m. Lisäksi selvitetään rakentamiseen tarvittavien kiviainesten ottoa hankealueelta.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 §
(13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Hankealue rajautuu idässä Seitsemisen FINIBA-alueeseen. Luke näkee tärkeäksi arvioida huolella hankkeen mahdolliset vaikutukset viereisen Seitsemisen alueen linnustolle. Alueelle suunnitellaan tehtäväksi linnustoselvitykset maastokaudella 2025. Luke näkee puutteena, että niissä metsäkanalintuja kartoitetaan vain yhtenä vuonna.

Kanalinnuilla on voimakkaat vuosien väliset vaihtelut kannansuuruudessa, joten laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle. Tällöin selostuksessa tehtävien tulosten tulkinnassa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen. Luke huomauttaa, että luontoselvityksissä ei tulisi jättää kartoittamatta tavanomaisia metsäkohteita, jotta kokonaiskuva alueen linnustosta, kuten metsäkanalinnuista, ei jäisi erityiskohteiden varaan. Hankealueelta saattaa jäädä tällöin laajoja alueita kartoittamatta. Soidinselvitysten tulokset ovat tärkeitä ja ne tulee ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa.

Metsäpeuran osalta Luke toteaa lausunnon taustaksi seuraavaa:

Seitsemisen kansallispuistoon ja sen läheisyyteen on palautettu sieltä aikanaan sukupuuttoon kadonnut metsäpeura vuosina 2016–2023. Hanketta rahoitti merkittävilta osin EU:n LIFE-rahoitusinstrumentti, Maa- ja Metsätalousministeriö ja Ympäristöministeriö. Kansallista koordinaatiota hoiti Metsähallituksen Eräpalvelut ja hankekumppaneina olivat mm. Luke, kotimaisia eläintarhoja ja Suomen Riistakeskus.

Alue on siis valittu aikaan silloisen Riista- ja Kalatalouden Tutkimuslaitoksen ja Metsähallituksen toimesta sekä silloisen metsäpeuran kannanhoitosuunnitelman perusteella sen vuoksi, että siellä on jonkin verran metsäpeuralle sopivaa elinympäristöä jäljellä. Lisäksi osa alueesta on vakaata kansallispuistoa, jota Metsähallituksen Luontopalvelut hallinnoi.

Alueen arvioitiin olevan riittävän yhtenäinen erämainen alue samalla tavalla kuin Lauhanvuoren kansallispuisto ja sen ympäristö, jonne toinen palautusistutus suoritettiin. Tässä tarkasteltavassa tuulivoimahankkeessa keskeisimpänä toimijana ja hankkeesta vastaavana toimii Metsähallituksen Kiinteistökehitys Oy, joka on samaa konsernia kuin Metsähallituksen Erä- ja Luontopalvelut.

Seitsemisen alueelle on palautettu alun perin noin 40 metsäpeuraa ja sen nykyinen kanta on noin 30–35 metsäpeuraa v. 2025 lentolaskentojen perusteella. Metsäpeura on lisättävänä nykyisessä Natura2000-päivityksessä ja Seitsemisen kansallispuiston Natura2000-alueeseen tulee metsäpeura perusteeksi lähiaikoina. Naturapäivitys etenee YM:n johtamassa prosessissa. GPS-pantaseurannan mukaan osa peuroista asuttaa hankealuetta kaikkina vuodenaikoina. Palautusistutetut peurat eivät siis rajoitu pelkästään kansallispuiston alueelle, vaan ne käyttävät myös ympäröiviä erämaisia alueita, joka rajoittuu ympärillä oleviin valtateihin ja asutuksiin. Muu oletus on epärealistinen vastaperustetun paikallispopulaation näkökulmasta, joka on vasta kehitymässä.

Seitsemisen kansallispuiston läntinen pieni erämaa-alue on myös kahden pysyvän susireviirin välissä, eikä alueella ole pysyvää susikantaa. Tämä on merkittävä etu, koska suurpedot ja erityisesti susi ovat kaikkein merkittävien kuolleisuustekijä metsäpeuralle ja kirjallisuuden mukaan elinympäristöjen rakentaminen todennäköisesti lisää petojen aiheuttamaa kuolleisuutta. Lisäksi nykytiedon mukaan metsäpeurat todennäköisesti myös välttelevät jonkin verran tuulimyllyjä ja muita ihmisrakenteita.

Horhalanperä ja metsäpeura:

Horhalanperän tuulivoimahankkeen myllyt sijaitsevat lähimmillään Seitsemisen kansallispuistosta noin 1.6 km päässä, joka on huomioiden vallitsevat tuulet, voimaloiden aiheuttaman turbulenssin, äänet- ja infraäänet, mikroilmaston muutokset, välkevaikutukset sekä kaiken muun oheisrakentamisen (tiet, pystytys- ja huoltoaukeat, sähkölinjat sekä muut rakenteet) riittämätön etäisyys itse kansallispuistoon. Pantapeurojen kesäinen ja talvinen jakauma osoittaa, että tämän pienen populaation yksilöt käyttävät hankealuetta ja sen lähiympäristöä ympäri vuoden. Luke on suositellut perustellusti noin 5 km suojavaähykettä kaikkien metsäpeuralle merkittävien Natura2000-alueiden ympärille. Luke kuitenkin näkee, ettei tämän hankkeen osalta tuo noin 5 km suoja-alue ole todennäköisesti riittävä.

Luke näkee Horhalanperän tuulivoimahankkeen monella tapaa poikkeuksellisen ja nykyisen metsäpeuran kokonaisvaltaisen suojelutoimien näkökulmasta strategisesti ongelmallisena hankkeena: Seitsemisen kansallispuisto ja sen lähialueet ovat EU-komission ja merkittäväällä kansallisella rahoituksella (MMM, YM, Luke, Metsähallitus, eläintarhat) myötävaikutuksella osoitettu olevan Suomen metsäpeurapopulaatiolle strategisesti tärkeä elinympäristö erityisesti pitkällä aikavälillä. Seitsemisen kansallispuiston alueelle palautetun metsäpeurakannan tehtävänä on osaltaan turvata metsäpeuran kasvupotentiaali myös eteläisessä Suomessa yhdessä Lauhanvuoren kansallispuiston alueen kanssa.

Vuosien 2016–2023 LIFE-hankeen strategisena tavoitteena oli tuottaa uusia elinkykyisiä paikallispopulaatioita, jotta populaation kokonaiskannan elinkykyennuste paranisi. Luken tietojen mukaan Horhalanperän tuulivoimahanke on jo poistettu maakuntakaavasta. Perusteena on ollut suojella metsäpeuran elinympäristöjä. Nykyisen hankkeen, erityisesti VE1, rikkoo tätä strategista metsäpeuran suojelutavoitetta merkittävästi. Myöskään VE2 ei ole ongelmaton. Se sijaitsee metsäpeuran keskeisimmällä kasvualueella yhdessä Tevaniemen tuulivoimahankkeen kanssa. Horhalanperän hankealue sijoittuu siis nykytiedon ja olosuhteiden mukaan palautusistutuksen kaikkein keskeisimmälle kasvualueelle. Luke näkee, että Horhalanperän tuulivoimahankkeesta on tiedotettava EU-komission LIFE-rahoitusinstrumenttia, koska hanke tulee heikentämään myös tulevan vuosina 2026–2032 toteutettavan metsäpeura-LIFE2-hankkeen onnistumisen edellytyksiä Seitsemisen kansallispuistossa ja sen ympäristössä.

Konsulttityönä ei ole mahdollista hankkia merkittävää lisätietoa ilman pitkäaikaista seurantaa, jonka perusteella Seitsemisen alueen todellista kasvupotentiaalia voitaisiin mitata tai mallintaa luotettavasti empiirisillä aineistoilla. Nykyisillä yksilömäärittelyillä ja niiden sijainneilla (esim. talvinen kanta-arviointi) on merkitystä kasvupotentiaalin mittaamisen ja mallintamisen lähtökohtana, eikä nykyisten havaintojen perusteella voi tehdä sellaista poissulkevaa johtopäätöstä, etteikö merkittäviä negatiivisia vaikutuksia Horhalanperän hankkeesta voisi syntyä.

Suhteutettuna paikallispopulaation kokoon, sen levinneisyyteen ja nykyisen levinneisyyden ulkopuolisten alueiden laatuun kasvu ympäristönä, Horhalanperän tuulivoimahankkeen haitta tulee olemaan merkittävä negatiivinen ko. paikallispopulaatiolle, joka on ristiriidassa komission tukemien metsäpeuratavoitteiden kanssa. Luke myös näkee, ettei mahdollisia kompensatio- tai lievennyskeinoja ole, koska alueen erämaisuus keskittyy Seitsemisen kansallispuiston ympäristöön. Laajemman mittakaavan tarkastelussa ko. Seitsemisen alueen ympärillä on paljon ihmisvaikutusta, mutta se ei ole pätevä perustelu sille, että kaikkein merkittävimmän kasvualueen luonnontilaisuutta merkittävästi heikennettäisiin nykyisestä tilasta.

Vaikka YVA-ohjelmassa esitetään moneen muuhun vastaavaan hankkeeseen nähden merkittävä maastopanostus, niin etukäteen tiedetään, että paikallispopulaatio on pieni, eikä siitä saada hankealueella tai sen läheltä todennäköisesti kuin muutama havainto. Lisäksi nykyisten 30–35 yksilön paikallispopulaation yksittäisten peurojen löytäminen sulan maan aikana hankealueelta tai sen läheltä on vaikea, lähes mahdoton tehtävä. Luke myös näkee, ettei ko. paikallispopulaation kokoa tule vertailla tai skaalata mihinkään olemassa olevaan populaatioon, koska Seitsemisen paikallispopulaatio koko olemukseltaan uniikki ja todennäköisesti vasta alkavan kasvun vaiheessa.

Myöskään jäkälä tai muu talvilaidunkartoitus pelkästään hankealueelta ei tuo arviointiin käyttökelpoista lisätietoa, koska Seitsemisen kansallispuisto ja sen lähialueet ovat erityisesti lisääntymisalue ja on todennäköistä, että talvilaitumet vaihtuvat tulevina vuosina usein sitä mukaa, kun ja jos kanta pääsee kasvamaan ja paikalliset laiumet kuluvat.

17.9.2025

Kannan kasvaessa metsäpeura todennäköisesti siirtyy talvehtimaan muualle nykyisistä talvehtimisalueista. Sen vuoksi mm. alueella talvehtivien muutamien laumojen nykyisen sijainnin perusteella ei voi tehdä johtopäätöksiä, miten se käyttäytyy tai siirtyy normaalin tuulivoimahankkeen elinkaaren aikana (esim. 25 vuotta).

3 Lausunnon tiivistelmä

Luonnonvarakeskus näkee, että Horhalanperän tuulivoimahankkeella voi olla merkittäviä kielteisiä vaikutuksia erityisesti Seitsemisen alueelle palautettuun metsäpeurapopulaatioon. Hankealue sijoittuu populaation keskeiselle kasvualueelle ja vaarantaa EU:n LIFE-hankkeiden sekä kansallisten suojelutavoitteiden toteutumisen. Luke katsoo, ettei hankkeelle ole löydettävissä riittäviä lieventämis- tai kompensatiokeinoja, ja pitää hanketta ongelmallisena metsäpeuran suojelun kannalta.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 17.09.2025 klo 15:35:28.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Antti Paasivaara

Liitteet:

Tiedoksi: